Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2015, sp. zn. Tpjn 308/2014, ECLI:CZ:NS:2015:TPJN.308.2014.1

Číslo: 16/2015

Právní věta:

Při stanovení délky vykonaného trestu odnětí svobody rozhodné pro podmíněné propuštění (§ 88 odst. 1, odst. 2 a odst. 4 tr. zákoníku) je nutno do součtu postupně uložených a dosud zcela nevykonaných trestů odnětí svobody započíst i vykonanou část trestu odnětí svobody, který byl zmírněn rozhodnutím prezidenta republiky o amnestii.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.03.2015

Spisová značka: Tpjn 308/2014

Číslo rozhodnutí: 16

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Podmíněné propuštění

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Z o d ů v o d n ě n í :

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu podle § 21 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, a čl. 14 odst. 1 písm. f) Jednacího řádu Nejvyššího soudu navrhl, aby trestní kolegium Nejvyššího soudu zaujalo stanovisko k výše uvedené otázce.

Tento návrh učinil předseda trestního kolegia na základě podnětu ministryně spravedlnosti ze dne 4. 9. 2014, v němž poukázala na nejednotnou praxi soudů při rozhodování o dobách výkonu trestu odnětí svobody rozhodných pro stanovení okamžiku, kdy může být odsouzený podle § 88 tr. zákoníku podmíněně propuštěn, zejména o započtu amnestovaného trestu do součtu vykonávaných trestů. Nejednotnost rozhodování doložila ministryně spravedlnosti prostřednictvím soudních rozhodnutí, jež připojila k podnětu.

Jako příklad rozhodnutí, v nichž nebyl vykonaný amnestovaný trest zohledněn do lhůty k

podmíněnému propuštění, uvedla ministryně spravedlnosti usnesení Okresního soudu v Sokolově ze dne 10. 4. 2014, sp. zn. 35 PP 50/2014 a usnesení Okresního soudu v Sokolově ze dne 3. 4. 2014, sp. zn. 35 PP 43/2014.

Opačný přístup, kdy do lhůty k podmíněnému propuštění byl zohledněn vykonaný amnestovaný trest, pak ministryně spravedlnosti doložila usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 22. 8. 2013 sp. zn. 1 PP 303/2013 a usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 13. 2, 2013, sp. zn. 1 PP 30/2013.

Ve svých rozhodnutích soudy důvody pro svůj postup při řešení posuzované problematiky neuvádějí.

Podle názoru ministryně spravedlnosti je třeba do celkové délky (součtu) trestů odnětí svobody, z nichž je následně zlomkem 1/2, 1/3 či 2/3 stanoveno datum, ke kterému může být odsouzený podmíněně propuštěn, započíst tu část amnestovaného trestu, kterou odsouzený do dne rozhodnutí prezidenta republiky vykonal.

Předseda trestního kolegia předložil uvedený podnět evidenčnímu senátu s žádostí o projednání a doporučení dalšího postupu. Závěr evidenčního senátu se jednoznačně přiklonil k vhodnosti řešit věc stanoviskem Trestního kolegia.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu si před zaujetím stanoviska vyžádalo podle § 21 odst. 3 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, vyjádření od Ministerstva spravedlnosti České republiky, Ministerstva vnitra České republiky, Nejvyššího státního zastupitelství, předsedů vrchních a krajských soudů, právnických fakult v Praze, v Brně, v Plzni a v Olomouci, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky a České advokátní komory.

Všechny oslovené orgány i instituce vyjádřily souhlas s návrhem stanoviska, jak byl uveden shora.

Poté, po zvážení všech dále rozvedených argumentů, bylo v této podobě trestním kolegiem stanovisko přijato.

Právní rámec řešení výše uvedené otázky je dán zejména ustanovením § 88 tr. zákoníku, které upravuje podmínky podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Významným je rovněž ustanovení § 77 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody.

Podle ustanovení § 88 odst. 1 tr. zákoníku soud může odsouzeného podmíněně propustit na svobodu, jestliže odsouzený po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení a může se od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život nebo soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného, a

a) odsouzený vykonal alespoň polovinu uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody, nebo

b) odsouzený, jenž nebyl odsouzen za zvlášť závažný zločin a který dosud nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody, vykonal alespoň třetinu uloženého nebo podle

rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody.

Trestem *zmírněným rozhodnutím prezidenta republiky* se rozumí trest odnětí svobody, jehož výměra byla zkrácena individuálním nebo hromadným aktem milosti podle čl. 62 písm. g), čl. 63 odst. 1 písm. j) Ústavy a § 366 a násl. tr. ř.

Podle § 88 odst. 2 tr. zákoníku, jestliže odsouzený za přečin prokázal svým vzorným chováním a plněním svých povinností, že dalšího výkonu trestu není třeba, může ho soud podmíněně propustit na svobodu i předtím, než vykonal část trestu odnětí svobody vyžadovanou pro podmíněné propuštění podle odstavce 1. Soud nevyhoví návrhu ředitele věznice na podmíněné propuštění odsouzeného na svobodu, jen je-li zjevné, že by odsouzený po propuštění na svobodu nevedl řádný život.

Podle § 88 odst. 4 tr. zákoníku pak osoba odsouzená za některý z trestných činů, v tomto ustanovení taxativně vyjmenovaných, jakož i osoba odsouzená k výjimečnému trestu odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let (§ 54 odst. 2 tr. zákoníku), mohou být podmíněně propuštěny až po výkonu dvou třetin uloženého trestu odnětí svobody, nehrozí-li s ohledem na okolnosti činu, za který byla odsouzena, a povahu její osobnosti opakování spáchaného nebo jiného obdobného zvlášť závažného zločinu.

Podle § 88 odst. 5 tr. zákoníku osoba odsouzená k výjimečnému trestu odnětí svobody na doživotí může být podmíněně propuštěna až po nejméně dvaceti letech výkonu tohoto trestu, nehrozí-li s ohledem na okolnosti činu, za který byla odsouzena, a povahu její osobnosti opakování spáchaného nebo jiného obdobného zvlášť závažného zločinu.

Podle § 77 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů, se postupně uložené a dosud zcela nevykonané tresty považují z hlediska výkonu trestu za trest jediný. Tato skutečnost má zásadní význam mj. pro řízení o podmíněném propuštění (srov. Kalvodová, V.: Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, s. 212).

Při řešení předmětné otázky je třeba vyjít i ze stávající judikatury. Podle rozhodnutí č. 30/1974-II Sb. rozh. tr. se *polovinou trestu ve smyslu § 88 odst. 1 tr. zákoníku* p*ři postupně uložených trestech odnětí svobody rozumí polovina doby odpovídající součtu trestů odnětí svobody postupně uložených, eventuálně zmírněných na základě rozhodnutí prezidenta republiky.*

Shodně se k této otázce staví i komentář k trestnímu zákoníku, podle něhož se *polovinou trestu ve smyslu § 88 odst. 1 tr. zákoníku rozumí polovina doby, na kterou byl trest odnětí svobody pravomocně uložen, a byl-li trest zmírněn milostí (amnestií) prezidenta republiky, jde o polovinu trestu takto zmírněného. Bylo-li odsouzenému postupně uloženo několik trestů odnětí svobody, jež nejsou zcela vykonány, považují se z hlediska výkonu trestu za jediný trest (§ 77 zákona o výkonu trestu odnětí svobody) a v tomto případě je podmíněné propuštění možné teprve po odpykání poloviny součtu všech trestů odnětí svobody postupně uložených, popř. zmírněných na základě rozhodnutí prezidenta republiky* (Šámal. P. a kol.: Trestní zákoník I. § 1 až §139. Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, s. 212).

Poukázat je dále třeba i na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 2. 1985, sp. zn. 1 Tz 9/85, které uvádí: j*estliže jedním z trestných činů, za něž byly postupně uloženy tresty odnětí svobody, které odsouzený vykonává, je trestný čin uvedený v § 62 tr. zák. (nyní § 88 odst. 4 tr. zákoníku), může být odsouzený podmíněně propuštěn až po výkonu dvou třetin všech uložených trestů odnětí svobody a rovněž na rozhodnutí č.* 26/1997 Sb. rozh. tr., podle kterého *rozhoduje-li soud o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody za situace, kdy jde o výkon více postupně uložených trestů, musí ve výroku usnesení uvést všechny tresty, které se z hlediska § 88 odst. 1 tr. zákoníku považují za trest jediný ve smyslu § 77 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.*

Z uvedeného je zřejmě, že pokud bylo pachateli postupně uloženo více trestů odnětí svobody, které nejsou zcela vykonány, pro stanovení doby rozhodné pro podmíněné propuštění podle § 88 odst. 1, resp. též § 88 odst. 4 tr. zákoníku, je nutno vyjít ze součtu všech uložených, popř. rozhodnutím prezidenta republiky zmírněných trestů. Jinak řečeno polovina, třetina nebo dvě třetiny výkonu trestu dle zmíněných ustanovení se počítají z celkové délky uložených či zmírněných trestů odnětí svobody. Byl-li tedy některý z uložených trestů odnětí svobody předmětem amnestijního rozhodnutí prezidenta republiky a odsouzený byl poté převeden do výkonu dalšího trestu odnětí svobody, musí být do doby rozhodné pro podmíněné propuštění započtena ta část amnestovaného trestu, kterou do dne rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii vykonal. Jiný přístup by byl v rozporu s právní úpravou i se stávající judikaturou.